

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 246/2020-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. mája 2020 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a zo sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľky mestskej časti Košice-Západ, Trieda SNP 39, Košice, právne zastúpenej advokátom JUDr. Matúšom Lemešom, Kuzmányho 29, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 6 Co 162/2018 z 21. januára 2019, ako aj postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť mestskej časti Košice-Západ o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. marca 2019 doručená ústavná sťažnosť mestskej časti Košice-Západ, Trieda SNP 39, Košice (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6 Co 162/2018 z 21. januára 2019 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“), ako aj postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu.

2. Ústavná sťažnosť sťažovateľky bola v súlade s čl. X bodom 5 písm. c) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 v znení dodatku č. 1 náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov pridelená 17. októbra 2019 sudcovi spravodajcovi Milošovi Maďarovi a v zmysle čl. II bodu 3 písm. a) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2020 do 31. decembra 2020 prerokovaná v prvom senáte ústavného súdu v zložení uvedenom v záhlaví tohto uznesenia.

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplynulo, že Okresnému súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) bola 28. apríla 2017 doručená žaloba, ktorou sa žalobcovia domáhali, aby súd uložil Miestnemu úradu Košice-Západ, Trieda SNP 39, Košice (ďalej len „žalovaný“), povinnosť *„upustiť od diskriminácie a neoprávnených zásahov do práva na ochranu ich osobnosti a súčasne zaplatenia sumy 10.000 € z titulu poškodzovania mena a osobnosti“*.

3.1 Okresný súd uznesením č. k. 10 C 20/2017-125 z 24. apríla 2018 (ďalej len „uznesenie okresného súdu“) konanie zastavil s poukazom na § 62 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“)

a žiadnej zo strán nepriznal náhradu trov konania. Svoje rozhodnutie zdôvodnil neexistenciou právnej subjektivity žalovaného, a teda aj nedostatkom jeho procesnej subjektivity ako neodstrániteľného nedostatku procesných podmienok a uviedol: „*Žalovaný je výkonným orgánom Miestneho zastupiteľstva Mestskej časti Košice-Západ a starostu Mestskej časti Košice-Západ. Miestny úrad nemá právnu subjektivitu, v zmysle ustanovenia § 18 ods. 2 Občianskeho zákonníka nie je právnickou osobou a právnu subjektivitu mu osobitný predpis nepriznáva... Keďže ide o non subjekt, nie je splnená jedna z procesných podmienok a súd vo veci nemôže konať a meritórne rozhodnúť.*“

3.2 Žalobca v 1. rade podal proti uzneseniu okresného súdu odvolanie a pripojil k nemu opravu žalobného návrhu tak, že ako žalovanú označil sťažovateľku.

3.3 Krajský súd ako súd odvolací rozhodol o podanom odvolaní napadnutým uznesením, ktoré bolo sťažovateľke doručené 24. januára 2019, tak, že zrušil uznesenie okresného súdu vo výroku o zastavení konania vo vzťahu medzi žalobcom v 1. rade a žalovanou a v súvisiacom výroku o trovách konania vo vzťahu medzi žalobcom v 1. rade a žalovanou a v zrušenom rozsahu vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti uviedla, že sa plne stotožňuje s argumentáciou okresného súdu, že žalovaný, proti ktorému žaloba pôvodne smerovala, nemá právnu subjektivitu, a teda nemá spôsobilosť na práva a povinnosti, preto s poukazom na § 61 CSP nemá ani procesnú subjektivitu. Vzhľadom na uvedené bol postup okresného súdu podľa názoru sťažovateľky správny, konanie malo byť s poukazom na § 62 CSP zastavené a krajský súd mal uznesenie okresného súdu potvrdiť.

4.1 Sťažovateľka zdôraznila, že v zmysle právnej teórie aj praxe „*procesná subjektivita predstavuje takú procesnú podmienku, ktorej neexistencia tvorí spravidla neodstrániteľnú vadu konania. Ak súd zistí, že strana sporu nedisponuje procesnou subjektivitou v čase začatia konania, indikuje tzv. neodstrániteľnú vadu konania, ktorej následkom je obligatórne zastavenie konania (ŠTEVČEK M. a kol., Civilný sporový poriadok – komentár, s.225).*“

4.2 Sťažovateľka s napadnutým uznesením krajského súdu nesúhlasí a tvrdí, že krajský súd nepostupoval správne, keď rozhodol v rozpore s rozhodovacou praxou

všeobecných súdov, na ktorú sťažovateľka v ústavnej sťažnosti poukázala (uznesenie Okresného Košice I sp. zn. 37 C 29/2017 zo 16. augusta 2017, uznesenie Okresného súdu Bratislava V sp. zn. 14 C 203/2016 z 5. októbra 2016).

4.3 Sťažovateľka ďalej v rámci ústavnej sťažnosti uviedla, že *„nemá inú možnosť než sa obrátiť na Ústavný súd Slovenskej republiky, aby tento napravil porušenia základných práv v konaní pred odporcom“*.

5. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka v ústavnej sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd pri predbežnom prerokovaní prijal ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie a vo veci samej nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na súde podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základné právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Sťažovateľka Mestskej časti Košice – Západ, so sídlom Trieda SNP 39, Košice, bolo porušené Uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 6Co/162/2018, zo dňa 21.01.2019 a konaním, ktoré mu predchádzalo.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje Uznesenie Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 6Co/162/2018, zo dňa 21.01.2019 a vracia vec na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Košiciach je povinný nahradiť Sťažovateľke trovy konania v sume 346,26 Eur do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu na účet právneho zástupcu sťažovateľa...“

II.

Relevantná právna úprava a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

6. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy,

ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

9. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

10. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

11. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

11.1 Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

11.2 Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného

dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07), a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne.

12. Pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti sa ústavný súd v súlade s § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde sústredil na posúdenie, či nie je zjavne neopodstatnená. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, ak namietaným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (porovnaj napr. I. ÚS 105/06, II. ÚS 66/2011, III. ÚS 155/09, IV. ÚS 35/02, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

13. Ústavný súd, ako to vyplýva z citovaného čl. 124 ústavy, nie je súčasťou systému všeobecných súdov. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy (I. ÚS 13/01, I. ÚS 120/04).

14. V nadväznosti na to nie je ústavný súd zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecnými súdmi, ktoré sú „pánmi zákonov“, mohol by nahradiť napadnutý právny názor všeobecného súdu

iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. Skutkové a právne závery všeobecného súdu teda môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

15. Podstatou ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky o porušení základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé konanie napadnutým uznesením krajského súdu, ako aj postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu. Argumentácia sťažovateľky smeruje predovšetkým k spochybneniu záveru krajského súdu o splnení procesných podmienok konania, a teda záveru, že odpadli dôvody na zastavenie konania pred okresným súdom.

16. Ústavný súd, vychádzajúc z uvedeného, preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu z hľadiska jeho ústavnej akceptovateľnosti a zlučiteľnosti jeho účinkov so sťažovateľkou označeným základným právom podľa ústavy a právom podľa dohovoru.

17. Podľa § 61 CSP procesnú subjektivitu má ten, kto má spôsobilosť na práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva.

17.1 Podľa § 62 CSP ak strana nemá procesnú subjektivitu, súd konanie zastaví.

17.2 Podľa § 389 ods. 1 písm. d) CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zruší, len ak nejde o rozhodnutie vo veci samej a dôvody, pre ktoré bolo vydané, zanikli alebo ak také dôvody neexistovali.

18. Krajský súd napadnutým uznesením zrušil uznesenie okresného súdu vo výroku o zastavení konania vo vzťahu medzi žalobcom v 1. rade a žalovanou a v súvisiacom výroku o trovách konania vo vzťahu medzi žalobcom v 1. rade a žalovanou a v zrušenom rozsahu mu vec vrátil na ďalšie konanie.

18.1 Krajský súd dospel k záveru, že uznesenie okresného súdu vo vzťahu medzi žalobcom v 1. rade a žalovanou je potrebné zrušiť s poukazom na § 389 ods. 1 písm. d) CSP, pretože nejde o rozhodnutie vo veci samej a dôvody, pre ktoré bolo vydané, zanikli. Krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia poukázal na tú skutočnosť, že v čase jeho rozhodovania o odvolaní podanom žalobcom v 1. rade bol nedostatok v označení žalovaného odstránený tak, že žalovanou je sťažovateľka, ktorá je stranou s procesnou subjektivitou, čím zanikli dôvody pre zastavenie konania.

18.2 Krajský súd v odôvodnení doplnil, že *„keďže odvolanie podal iba žalobca v 1. rade, pričom v tomto spore žalobcovia majú postavenie samostatných spoločníkov, odvolací súd bol viazaný rozsahom odvolania a napadnuté uznesenie mohol preskúmať iba v rozsahu, v akom sa týkalo žalobcu v 1. rade ako odvolateľa. Uznesenie súdu prvej inštancie vo vzťahu medzi žalobkyňou v 2. rade a žalovaným tak, ako je uvedený v napadnutom uznesení - Miestny úrad Košice-Západ, Trieda SNP 39, Košice, nadobudlo právoplatnosť a nebolo predmetom odvolacieho prieskumu.“*

19. Vo vzťahu k záverom obsiahnutým v napadnutom uznesení krajského súdu ústavný súd argumentáciu sťažovateľky nevyhodnotil ako spôsobilú spochybníť ich ústavnú udržateľnosť a nezistil, že by posudzované rozhodnutie bolo svojvoľné alebo v zjavnom vzájomnom rozpore či urobené v zrejmom omyle a v nesúlade s platnou právnou úpravou, či nedostatočne odôvodnené, a tým mohlo zakladať dôvod na zásah ústavného súdu v súlade s jeho ústavou stanovenými právomocami.

20. Postup krajského súdu, ktorý vyhovel odvolaniu podanému žalobcom v 1. rade a vrátil vec v rozsahu zrušenia okresnému súdu, nemožno považovať za taký postup, ktorý by bol spôsobilý porušiť sťažovateľkou označené základné právo na súdnu ochranu, resp. právo na spravodlivé súdne konanie. Navyše, je tiež potrebné podotknúť, že sťažovateľka, riadne zastúpená advokátom, v ústavnej sťažnosti okrem nespokojnosti

s vrátením veci okresnému súdu neuviedla žiadne konkrétne okolnosti, pochybenia v postupe krajského súdu, prípadne nedostatky jeho odôvodnenia a jej ústavná sťažnosť neobsahuje žiadnu ústavne významnú argumentáciu. Pokiaľ sťažovateľka poukázala na rozhodovaciu prax všeobecných súdov, zjavne opomenula v tejto súvislosti uviesť, že obe ňou spomínané rozhodnutia, na rozdiel od uznesenia okresného súdu, neboli napadnuté opravnými prostriedkami, a nejde tak o skutkovo totožné prípady.

21. Ústavný súd konštatuje, že krajský súd v napadnutom uznesení zrozumiteľne uviedol, že súčasťou podaného odvolania bola oprava žalobného návrhu v tom zmysle, že ako žalovaná strana bola označená sťažovateľka, a nedostatok v označení žalovaného bol v čase rozhodovania krajského súdu odstránený. Ako krajský súd správne vyhodnotil, sťažovateľka je stranou s procesnou subjektivitou, a preto zanikli dôvody pre zastavenie konania. Pokiaľ krajský súd postupoval zákonným spôsobom (t. j. v zmysle § 389 ods. 1 písm. d) CSP), nemôže ústavný súd takýto postup vyhodnotiť ako nedostatočný alebo svojvoľný.

22. Z pohľadu ústavného súdu treba jednoznačne konštatovať, že závery krajského súdu sú úplné, logické a presvedčivé. V žiadnom prípade nevykazujú znaky arbitrárnosti či zjavnej neodôvodnenosti. Skutočnosť, že sa sťažovateľka s týmito závermi nestotožňuje, nemôže sama osebe zakladať porušenie jej základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy ani jej práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru.

23. Ústavný súd tiež konštantne poukazuje na to, že základné právo na súdnu ochranu (siedmy oddiel ústavy) je „výsledkové“, čo znamená, že mu musí zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). Ústavnou kompetenciou ústavného súdu teda nemôže byť zmena alebo náprava prípadného, či už namietaného alebo skutočného pochybenia všeobecných súdov v dosiaľ neskončených konaniach, ale je zásadne povolaný posúdiť, či konanie ako celok a jeho výsledok po právoplatnom skončení veci obstoja z komplexného hľadiska v ústavnoprávnej rovine. Každý iný postup by neprípustne

rozširoval jeho kompetencie a vo svojich dôsledkoch by z neho robil ďalšiu súdnu inštanciu, ktorá by bola mimoriadna okrem iného aj tým, že by mohla zasahovať do dosiaľ prebiehajúcich konaní (IV. ÚS 233/2011).

24. Na základe uvedených skutočností ústavný súd konštatuje, že medzi napadnutým uznesením krajského súdu a sťažovateľkou namietaným porušením jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru neexistuje taká príčinná súvislosť, ktorá by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohla reálne viesť k vysloveniu porušenia označených práv sťažovateľky podľa ústavy a dohovoru. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

25. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, bolo bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi uplatnenými v ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. mája 2020

Jana Baricová
predsedníčka senátu